

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce**

**Vývoj a současné podoby spolupráce poskytovatelů
sociálních služeb s Policií České republiky
formou policejní asistence**

Bakalářská práce

Studijní obor: Sociální a humanitární práce

Olomouc 2010

**Michal Láš, DiS.
Školitel: ThLic. Michal Umlauf**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením ThLic. Michala Umlaufa, za použití uvedených literárních zdrojů.

V Olomouci dne 8.dubna. 2010

Michal Láš

Poděkování

Rád bych poděkoval ThLic. Michalovi Umlaufovi za pomoc při řešení mé diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat Bc. Kateřině Dobrozemské, DiS. za pomoc s odbornou částí práce. Nedílnou součástí je také poděkování Kateřině Křížové za projevenou neutuchající podporu.

Obsah

Úvod.....	5
1. Terminologie.....	7
2. Historie policejní asistence.....	9
2.1 Počátky policejní asistence v Evropě.....	9
2.2 Počátky policejní asistence na Českém území.....	10
2.3 Vývoj policejní asistence.....	10
3. Community policing.....	12
3.1 Community policing v České republice.....	13
3.1.1 Inspirace České podoby policejní asistence.....	13
3.1.2 Počátky policejní asistence v České republice.....	14
3.1.3 Policejní asistence v současnosti v České republice.....	14
3.1.3.1 Ostrava.....	16
3.1.3.2 Karviná.....	18
3.1.3.3 Plzeň.....	20
3.1.3.4 Přerov.....	21
4. Rizika policejní asistence v České republice.....	23
5. Příklad dobré praxe.....	26
5.1 Pochod Dělnické strany v Přerově dne 4. dubna 2009.....	26
5.1.1 Úvod do situace.....	26
5.1.2 Extrémisté v Přerově a iniciativa V Přerově neonacisty nechceme.....	27
5.1.3 Přípravná fáze na pochod.....	29
5.1.3.1 Tour de dvůr.....	30
5.1.4 Trasa pochodu.....	31
5.1.5 Den pochodu – 4. duben 2009.....	33
5.2 Koncert – sobota 18. dubna 2009.....	34
5.3 Seminář věnovaný extremismu a právu shromažďovacímu v Přerově – 6. květen 2009... ..	35
5.4 Meeting Dělnické strany – 16. květen 2009.....	35
5.5 Navazující aktivity.....	36
5.5.1 Školení o extremismu v Olomouci – 20. říjen 2009.....	37
5.5.2 Projekt organizace Kappa-Help „Proč? Příběhy rozprávějící o člověku“.....	37
6. Závěr.....	38
7. Použitá literatura a zdroje.....	39
8. Přílohy.....	41

Úvod

K vytvoření mé bakalářské práce právě na téma podob spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s Policií České republiky formou policejní asistence mě vedlo hned několik okolností. Jednou z nich je fakt, že u nás, v České republice jde o poměrně novou specializaci v rámci terénních sociálních služeb, mezi jejímiž poskytovateli panuje shoda spíše v myšlence než formě. Zároveň dostupné zmapování jednotlivých podob služby v České republice je minimálně nedostatečné, což samozřejmě brání rozvoji a zdokonalování fungování služby pomocí předávání získaných zkušeností. Existuje také pouze velmi nízký počet použitelných zdrojů k získání informací o službě vůbec. Dalším důvodem je skutečnost, že jako terénní sociální pracovník se zaměřením na asistenci v trestním řízení mám k této problematice blízko. Díky tomu je podstatná část této práce založena na mých osobních zkušenostech a informacích od kolegů, kteří pracují na obdobné pozici.

Právě v současné době probíhá diskuze iniciovaná zainteresovanými stranami, kterými jsou především Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), Ministerstvo vnitra (MV) a jednotlivé nevládní neziskové organizace (NNO). Jejím ústředním tématem je budoucí podoba policejní asistence a její metodika.

Ačkoli byla v posledních letech patrná snaha o sjednocení provádění služby policejního asistenta, v praxi je stále množství rozdílů mezi poskytovateli služby v několika ohledech. Jde především o financování, přístup k realizaci služby ve vztahu ke klientovi, pojmenování služby, formu výkonu a rozsah spolupráce s Policií České republiky (PČR).

Cílem této bakalářské práce je proto představit a zmapovat praxi policejní asistence coby specifické formy terénní sociální práce v České republice. Od zavedení této služby neexistuje ucelený materiál, který by zmapoval její vývoj a jednotlivé přístupy ze strany policie i spolupracujících subjektů. Nejde o to detailně představit každou formu, nýbrž spíše přiblížit na jednotlivých signifikantních příkladech jednotlivé vývojové tendence. Takto koncipovaná práce by proto mohla posloužit coby přehledový materiál k tématu.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních částí. První obsahuje vysvětlení vybraných klíčových pojmů, další část je věnována historii policejní asistence ve světě a v České republice. Třetí oddíl přibližuje teoretická východiska a myšlenkové inspirace policejní asistence. Následující kapitola pojednává o současných podobách realizace této formy práce v České republice. Pro přehlednost jsem zvolil k prezentaci jednotlivých poskytovatelů

formu tabulky. Předposlední část souhrnně informuje o rizicích spojených se zaváděním, nastavením a realizací služby a konečně poslední část je podrobným popisem praktického řešení reálné situace, jehož jsem byl jako terénní sociální pracovník přímo účasten. Součástí práce je i seznam použitých zdrojů.

Použil jsem dva typy zdrojů. Jelikož je knižních materiálů opravdu poskrovnu, jsou hlavní prameny materiály Policie České republiky, závěrečné zprávy výzkumů a webové stránky souvisejících organizací. Data týkající se jednotlivých poskytovatelů služby jsem získal během stáží a z mnou sestaveného dotazníku, který zainteresovaní kolegové s laskavostí vyplnili.

1. Terminologie

Pro dobrou orientaci v tématu je nejprve nutné definovat význam pojmů používaných v dalším textu a vymezit tak prostor vztahující se k nim, ať už v rovině kompetenční nebo faktické.

Sociální vyloučení – je proces „kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavování přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku. Proces sociálního vyloučení je primárně důsledkem chudoby a nízkých příjmů, přispívají k němu však také další faktory, jako je diskriminace, nízké vzdělání či špatné životní podmínky. Sociálně vyloučení jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí.“¹ Projevuje se zejména dlouhodobou nezaměstnaností, závislostí na státních sociálních dávkách, nízkými příjmy a s tím spojeným materiálním nedostatkem, nízkým vzděláním a špatným zdravotním stavem.² Tyto aspekty sociálního vyloučení se projevují v několika rovinách: prostorové aspekty (jedinec i celé rodiny jsou prostorově odděleny, vznikají stigmatizované domy i celé čtvrtě), ekonomické aspekty (jedinec je vyloučen z trhu práce), sociální a kulturní aspekty (jedinec je vyloučen ze společenského života, má snížený přístup k účasti na veřejném životě).³

Standarty kvality sociálních služeb – *„Pojem standardy kvality sociálních služeb byl zaveden s nabytím účinnosti zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Jejich dodržování je dle § 88 tohoto zákona jednou z povinností poskytovatelů sociálních služeb a je rovněž předmětem inspekce u poskytovatelů sociálních služeb. Obsah těchto standardů stanovuje vyhláška MPSV ČR č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.“*

¹ www.epolis.cz, slovníček pojmů – sociální exkluze (vyloučení), navštíveno 15.3. 2010

² Srov. JÁRA, M. (a kol.): Identifikace zásadních problémů v oblasti sociálního vyloučení, Otevřená společnost, o.p.s., 2006. (www.diskriminace.cz/dt-publikace/).

³ Srov. Zmapování typů kriminality v sociálně vyloučených lokalitách na území města Brna – závěrečná zpráva z výzkumu, vydalo Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologie FF ZČU, Plzeň, 2007, str. 7–10.

*Standardy kvality sociálních služeb jsou souborem kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a uživateli služeb.*⁴

Latentní kriminalita - rozdíl mezi skutečnou kriminalitou a kriminalitou registrovanou policejními orgány⁵. Mezi nejčastější podoby latentní kriminality, s nimiž se asistenti policie setkávají, patří násilná trestná činnost, krádeže, domácí násilí, lichva a trestná činnost, která s ní bezprostředně souvisí (vydírání, omezování osobní svobody atd.).

Policejní asistence – *„Služba určená pro oběti, svědky a některých případech i pachatele trestné činnosti, která má těmto lidem usnadnit kontakt a komunikaci s Policií ČR. Mezi další úkoly asistenta policie patří i preventivní působení za účelem snížení kriminality v oblasti, kde působí. Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách vydaná Ministerstvem vnitra říká že posláním služby je napomoci eliminaci kriminality a sociálně patologických jevů v sociálně vyloučených lokalitách - a to jak kriminality, při níž se obyvatelé těchto lokalit stávají oběťmi trestné činnosti, tak i kriminality, kterou sami páchají. Služba asistenta policie je bezpečná, odborná a bezplatná.“*⁶

Community policing – je *„způsob ochrany lokální komunity (obyvatel obce, města, městské čtvrti apod.) před kriminalitou, který klade důraz na aktivní podíl občanů na zachování bezpečnosti v lokalitě. Postupy, které z community policingu vycházejí, jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a místních organizací a institucí, dále pak na otevřené partnerské komunikaci a na sdílení společných problémů v oblasti bezpečnosti, hledání a přijímání společných řešení. Všechny tyto postupy jsou zaměřeny na předcházení škodám a následkům kriminálního a rizikového chování nebo na předcházení recidivě takového chování.“*⁷

⁴ ÚZ č.776 - Sociální zabezpečení 2010, vydal Sagit a.s., ISBN 978-80-7208-658-0.

⁵ Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, vydalo MV ČR, Praha 2007, Č.j. OBP – 526/AK-2007, str. 6, Dostupné na: http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_63_1.pdf.

⁶ Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, vydalo MV ČR, Praha 2007, Č.j. OBP – 526/AK-2007, str. 6, Dostupné na: http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_63_1.pdf.

⁷ VESELÁ, M.; POSPÍŠILOVÁ, K.: Community policing - role zastupitele, vydalo Společně k bezpečí o.s., 2008.

2. Historie policejní asistence

Přestože se může policejní asistence jevit jako novum, má v Evropě i mimo ni za sebou mnohaletou tradici. První zmínky se datují do roku 1882, ve kterém vznikl v Americkém Chicagu dobročinný spolek s názvem *Bílá stuha*. Jeho členové, z nichž většinu tvořily ženy, si vytyčili za cíl zlepšit situaci tamních prostitutek. Nešlo ještě o policejní (převážně) asistentky v dnešním slova smyslu nýbrž o dobrovolnice bez platu i odpovídajícího zázemí. Výsledky jejich činnosti však přesto vedly k rychlému rozšíření do dalších měst USA. Na základě těchto úspěchů je v roce 1907 možné nalézt na osmdesát policejních asistentek, a to již s oficiálním statutem tzv. obecních úředníků.

2.1 Počátky policejní asistence v Evropě

V Evropě se průkopnickou zemí stalo Německo, kde první asistentka policie Hannah Arendtová začala svou funkci vykonávat v roce 1903 ve Stuttgartu. Následně po Německu se myšlenka ujala také ve Skandinávských zemích a Nizozemí. V Rakousko-Uherské Vídni se objevuje policejní asistence poprvé v roce 1909.

Jelikož je pracovní náplň tehdejších asistentek poměrně dobře známa, víme že například právě zakladatelka policejní asistence v Německu Hannah Arendtová, se zaměřovala především na mladé prostitutky, ženy a mladé muže propuštěné z výkonu trestu, nebo týrané a opuštěné děti. Příslušníky těchto cílových skupin vyhledávala aktivně, jak v jejich přirozeném prostředí, tak na policejních stanicích v průběhu jejich zadržení nebo právě po propuštění. Snažila se jim najít ubytování, práci a změnit způsob jejich života. Dětem vyhledávala vhodné pěstouny.

Další významnou postavou historie policejní asistence je Nizozemka Dr. Kornelie Beaujonová, která počátkem 20. století mapovala činnost svých kolegyně v Evropě a snažila se již ve této době o změnu názvu své pozice na tzv. policii sociální. Jako důvod uváděla fakt, že vykonává činnosti, které vlastně nejsou policejního rázu. Diskuze o názvu této služby je aktuální i v dnešních dnech, jak ještě bude řečeno. Právě Beaujonová také navrhla specifické vzdělávání pro policejní asistenty, v němž prosazovala konkrétně především pedagogiku, ošetřovatelství a trestní právo. I z těchto požadavků lze odvodit nejčastější náplň práce asistentek.

Pracovní zařazení asistentek nebylo jednotné v rámci regionu, nýbrž se lišilo mezi jednotlivými městy. Některé asistentky byly odpovědné přímo policii, jiné například různým typům výborů pro věci mládeže, nebo i církevním organizacím. Rozdílné tedy bylo i jejich označení - od policejních asistentek, přes policejní opatrovnice a asistentky policejního vězení, až po označení ochranná dáma.⁸

2.2 Počátky policejní asistence na Českém území

V Praze počátku 20. století, ve snaze vyrovnat se Vídni, bylo vyžadováno zřízení funkce policejní asistentky na základě petice, podané Českou zemskou komisí pro péči o mládež v Praze, Ústředním spolkem českých žen a spolkem Záchrana. V návrhu na zřízení stála i doporučení k vykonávaným činnostem, odpovídající dobové situaci. Mimo jiné měla asistentka například vyhledávat prostitutky nebo žebravé děti a ve spolupráci s rodiči a tehdejšími ústavy se pokoušet o jejich nápravu. Rovněž měla provádět šetření pro účely soudu pro mladistvé. V návrhu míst pro zřízení této služby stálo i doporučení, ve kterých dalších městech v Čechách a na Moravě by měly asistentky působit a tento návrh zahrnoval dokonce i doporučení vůči národnosti asistentek vzhledem ke složení obyvatelstva v místě.⁹

S poválečnými změnami v politickém zřízení se změnil i přístup policie k práci, který se značně vzdálil myšlenke policie jako službě veřejnosti. Až po roce 1989 se policie snaží reformovat, inspirace čerpá z Francie a Skandinávských zemí.

2.3 Vývoj policejní asistence

V důsledku změn ve společnosti i způsobu práce policie, došlo ke změnám ve vnímání policie veřejností. V předešlých obdobích byla mezi institucí policie a místními občany úzká vazba tak jak ji známe například z českých prvorepublikových detektivních filmů, kde každý pochůzkář i detektiv znal svůj „rajon“ i jeho obyvatele. Ve dvacátém století se ale policie začala obyčejným lidem v komunitách čím dál více vzdalovat.

⁸ Srov. MACEK PAVEL, UHLÍŘ LUBOMÍR, Pohled do historie, in *Policista 7/2007*, str. 15–17.

⁹ Srov. MACEK PAVEL, UHLÍŘ LUBOMÍR, Pohled do historie, in *Policista 7/2007*, str. 15–17.

V USA a Velké Británii, kde byla policejní práce organizovaná podobně jako armáda s důrazem na represivní způsob vykonávání svých činností, došlo ke značnému odloučení policie od společnosti a vzrůstu nespokojenosti občanů s její prací. Situace následně kulminovala v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století pouličními nepokoji a to i v souvislosti s přístupem k minoritám.¹⁰

Právě v této době se rodí teorie, které předznamenávají principy základů tzv. Community policingu. Z výzkumu profesora Stanfordské univerzity v USA emeritního profesora psychologie Philipa Zimbarda byla vyvozena teorie pojednávající o určité vývojové posloupnosti vzniku kriminality a zhoršování jejich projevů, tzv. Broken Windows Theory. Ve zkratce tato teorie dokazuje, že v místech, kde není bráněno rozvoji původně drobné kriminality, dochází k jejímu nárůstu co do počtu i intenzity. Z toho plyne potřeba preventivního a včasného působení policie¹¹, což je principem právě Community policingu.

¹⁰ Srov. BOHDAN, M.; HOLUB, T: Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community Policing, Policejní akademie ČR, str. 9.

¹¹ Srov. NELSON, M.; CLARKE, R.; Příležitost dělá zloděje, Praha 2003, vydal Institut pro kriminologii a sociální prevenci, ISBN 80-7338-016-1, překlad: Daniel Soukup, str. 7 -13.

3. Community policing

Jde o poměrně široký pojem, jehož podstatu můžeme v různých částech světa nalézt pod různým označením. Například v Kanadě je to Neighbourhood policing, ve Španělsku a jižní Americe ho najdeme pod pojmem „*Policia de barrio*“. Pro některé autory je to metoda práce, pro jiné spíše filosofie nebo taktika. V hlavních principech Community policingu však panuje shoda.

Základním kamenem správného fungování a vykonávání služby Community policing je co možná nejdůkladnější poznání komunity jako adresáta činnosti policie. Komunikace mezi policií a příslušníky dané komunity umožňuje vznik řady aktivit zaměřených především na odstraňování příčin problémů, které tyto dvě strany systému společně identifikují. Policie se tak chová proaktivně a preventivně, předchází kriminalitě tím, že navrhuje na základě svých znalostí a zkušeností taková opatření, která zamezí vzniku kriminality. To vše se odehrává na základě pevné spolupráce mezi policií a komunitou nebo veřejností s cílem zlepšení kvality života v dané oblasti. Na takové spolupráci se může podílet každý, kdo má zájem se zapojit.¹²

Internetová encyklopedie Wikipedia stručně říká, že Community policing je „*strategie a filosofie policejní práce založená na přesvědčení, že součinnost a podpora veřejnosti může přispět ke kontrole nad kriminalitou. Veřejnost může pomoci identifikovat to, co je podezřelé, a nasměrovat pozornost policie na existující problémy.*“¹³

Jiné zdroje zase připomínají, že Community policing nemá nahradit standardní práci policie na služebnách, spíše ji doplnit a usnadnit. Mimo jiné i přenesením části zodpovědnosti na účastníky procesu zajišťování bezpečnosti v lokalitě.¹⁴

¹² Srov. Community policing, manuál pro uniformovanou policii, str 3-6, vydalo Společně k bezpečí o.s. pro MV ČR, 2008, dostupné na: http://www.spolecnekbezpeci.cz/images/stories/dokumenty/dok_manual.pdf.

¹³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Community_policing, navštíveno 10.3. 2010

¹⁴ <http://web.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/community.html>, navštíveno 16.3. 2010

3.1 Community policing v České republice

V České republice bývá místo pojmu Community policing užíváno označení Model vstřícné policie.¹⁵ Za objasněním původu tohoto spojení je nutná krátká exkurze do Francie konce devadesátých let dvacátého století.

3.1.1 Inspirace České podoby policejní asistence

Název Model vstřícné policie je volným překladem francouzského „*Police de Proximité*“. Jde o přístup zaměřený na obyvatele problémových čtvrtí tamních velkoměst od roku 1999, do kterého se datuje jeho vznik.

Cílem je snaha vytvořit řadu preventivních opatření ke zlepšení komunikace mezi policií a obyvateli lokality, zjistit a následně reagovat na jejich aktuální podněty a potřeby. Za tímto účelem se snaží policie spolupracovat i s místní samosprávou, školami, zdravotnickými zařízeními i nevládními organizacemi.

Ke získání kontaktů na obyvatele lokalit a ke zlepšení orientace v tomto prostředí je využívám tzv. asistent policie nebo-li „*Adjont de sécurité*“. Adept na tuto činnost musí splňovat zákonem dané požadavky, jako jsou středoškolské vzdělání, fyzické předpoklady, zvládnutí psychotestů, trestní bezúhonnost a věk 18 – 26 let. Při jejich splnění absolvuje specializovaný výcvik a následně nastupuje pod vedení jemu určenému policisty. Hlavním úkolem asistenta policie je zprostředkování kontaktu mezi obyvateli lokalit a policií. Cílovou skupinou jsou potom především oběti trestné činnosti.¹⁶

¹⁵ Srov. BOHDAN, M.;HOLUB, T.: *Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community Policing*, Policejní akademie ČR, str. 6.

¹⁶ Srov. POSPÍŠILOVÁ, K.: *Policejní práce ve vztahu k menšinám v rámci francouzského policejního sboru (La police Nationale)*,2006, str. 8, dostupné na: <http://www.community-olicing.cz/soubory/francie.doc>.

3.1.2 Počátky policejní asistence v České republice

Projekt Zavádění community policing do praxe Policie ČR byl první pokus o realizaci principů community policingu v ČR. Jako pilotní projekt organizace Otevřená společnost o.p.s., byl realizován v Tišnově a Zruči nad Sázavou v letech 2003 až 2007. Navazoval na stávající programy prevence kriminality Ministerstva vnitra a jeho hlavním cílem bylo zajistit, aby zavádění community policingu navazovalo na stávající způsob práce policie.¹⁷

Myšlenka zavést přímo funkci policejních asistentů do praxe v České republice byla poprvé představena v Národní strategii pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním menšinám a etnickým menšinám v roce 2003.¹⁸ Tento dokument, aktualizovaný v roce 2006 pro období dalších dvou let, je základním koncepčním materiálem, který se dotýká problematiky vztahu policie a menšin.¹⁹

V roce 2002 založila Ostravská policie pracovní skupinu Lichva, která jak název napovídá, měla za cíl zamezit šíření lichvy a to zejména mezi ostravskými Romy. Poté, co policisté narazili na zeď nedůvěry ze strany poškozených, bylo zřejmé, že pro získání potřebných informací i důvěry tamní komunity Romů, bude nezbytný prostředník. Proto v roce 2003 vznikl v Ostravě ve spolupráci s občanským sdružením Vzájemné soužití pilotní projekt s názvem Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách a od roku 2004 v Chebu ve spolupráci s orgány samosprávy pilotní projekt Asistent Policie ČR pro spolupráci s romskou komunitou.²⁰

3.1.3 Policejní asistence v současnosti v České republice

V této kapitole chci představit organizace, které od roku 2002 do současnosti zavedly službu policejního asistenta. Jak bylo řečeno v terminologické části (viz. kap. 1), ve výkonu služby existují mezi jednotlivými poskytovateli značné rozdíly. Z porovnání určitých

¹⁷ <http://82.113.55.68:3005/pages/show/14-projekt-zavadeni-prvku-community-policing-do-praxe-policie-cr>, navštíveno 3.3.2010.

¹⁸ Přijato vládou ČR, 22.ledna 2003.

¹⁹ Metodika činnosti asistenta policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, vydalo MV ČR, Praha 2007, Č.j. OBP – 526/AK-2007, str. 3, Dostupné na: http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_63_1.pdf.

²⁰ Zmapování typů kriminality v sociálně vyloučených lokalitách na území města Brna, závěrečná zpráva výzkumu, vydalo Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologie FF ZČU, Plzeň, 2007, str. 67–69.

kategorií, nebo aspektů výkonu služby, jsou tyto rozdíly zřejmé. Významné je srovnání na úrovni statusu organizace, roku zavedení služby, financování služby, partnerů organizace, spolupracující organizace, názvu pozice pracovníka, formy spolupráce s policií - realizace služby v terénu, postavení pracovníků realizujících službu a druhu služby z pohledu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Z dlouhodobější perspektivy je možné sledovat vývoj v realizaci policejní asistence. Z počátku, v Ostravě a Chebu, byla služba zaměřena na úzkou spolupráci s policií a specializovala se na zakázky, jež se týkaly pouze trestné činnosti. Tomu odpovídal i název Romská policejní asistence. Postupem času se, podobně jako v Plzni, přešlo od úzké profilace zakázek k modelu, který má blíže ke klasické terénní sociální práci. To znamená, že pracovník je pod různými názvy vyčleněn ke spolupráci s policií a pokud se klientova zakázka týká i jiných oblastí, může i přesto na ní s klientem spolupracovat. Obecně se dá říci, že se výkon služby blíží terénní práci a hlavním jednotícím prvkem pro všechny poskytovatele služby je Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách (dále metodika), kterou ve spolupráci s poskytovateli upravuje a aktualizuje Ministerstvo vnitra. Rozdílnost a zároveň jednotný přístup je patrný právě u organizace Člověk v tísni. Obě pobočky poskytující službu – Plzeň a Olomouc - jsou zajedno v obecných principech spojených s asistencí, obě přijaly metodiku jako určující materiál pro realizaci služby, přesto samotný výkon služby variuje podle místních potřeb.

V současné době je policejní asistence poskytována v Ostravě, Chebu, Karviné, Plzni, Brně, Přerově a Litvínově.²¹ Z těchto měst jsem vybral čtyři - Ostravu, Karvinou, Plzeň a Přerov, mezi nimiž jsou největší rozdíly a poslouží tedy nejlépe k rozkrytí pozadí o výkonu služby. Pro zjednodušení jsem vypracoval dotazník o několika bodech, který popisuje detaily týkající se služby a jejího fungování. Data jsem pro přehlednost zpracoval formou tabulek pro jednotlivá města (tab.1 až 4). Vzhledem k množství obsažených informací jsem těmto souborům dat věnoval každému podkapitole nesoucí název města, kterého se týkají. Služba v Brně funguje pouze s lokální úpravou podle vzoru přeneseného z Ostravy.

²¹ http://www.mulitvinov.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=8604&id=425809&query=policajni+asistent, navštíveno 27.2.2010

3.1.3.1 Ostrava

Tab.1: Tabulka sdružující data týkající se služby policejní asistence a jejího fungování v Ostravě.

	Vzájemné soužití, občanské sdružení
Název a statut organizace	<ul style="list-style-type: none">• od roku 2003: Vzájemné soužití o.s.• od 13.10. 2008: Pomocná ruka, zřízeno organizací Vzájemné soužití o.s
Rok zavedení služby	2003
Název služby	<ul style="list-style-type: none">• 2003–2008: „Policejní asistence“, příp. „Romská policejní asistence“• od 2008: „Práce s oběťmi trestné činnosti – Pomocná ruka“
Druh služby z pohledu zákona o sociálních službách	<ul style="list-style-type: none">• od 11.10. 2007 jako registrovaná sociální služba „Terénní programy“ (v souladu s § 69 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách)• 13.10. 2008 změna registrace sociální služby – nový název: „Práce s oběťmi trestné činnosti – Pomocná ruka“ (druh služby: terénní programy)
Financování služby	<ul style="list-style-type: none">• do 1.4. 2006 Britským velvyslanectvím, UNHCR-Praha a Úřadem vlády ČR• 1.4. 2006 až 31.3. 2008 z operačních programů Evropské unie (ESF) jako součást projektu „Klíč ke změně“• dlouhodobá podpora Magistrátem města Ostravy, z rozpočtu Moravskoslezského kraje• od roku 2008 Ministerstvem práce a sociálních věcí• od dubna 2010 služba opět financována z evropských zdrojů v rámci OP LZZ (název projektu: „Společně k bezpečí“)
Partneři organizace	<ul style="list-style-type: none">• Policie ČR - Městské ředitelství Ostrava• Policie ČR správy Severomoravského kraje• Ministerstvo vnitra ČR (odbor bezpečnostní politiky)• Magistrát města Ostravy

<p>Spolupracující organizace</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NNO: Bílý Nosorožec, o.p.s, Centrom, o.s., Společně – Jekhetane o.s., Renarkon o.p.s. • Městská policie Ostrava • školy v daných lokalitách, zejména základní, v některých případech i střední a jedna VOŠ • sociální školy (SŠ, VOŠ, VŠ – zejména studentské praxe, stáže) • některé Územní městské obvody daných lokalit
<p>Forma spolupráce s policií - realizace služby v terénu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • společné pochůzky s policií v devíti obvodních odděleních Policie ČR (Ostrava – Poruba, Hrabůvka, Zábřeh, Vítkovice, Radvanice, Mariánské Hory, Slezská Ostrava, Přívoz, Kunčice) • zprostředkování kontaktu Policie ČR s klienty, doprovod klientů na Policii ČR • předávání zkušeností (např. u kulatého stolu), příp. školení pracovníků ze strany Policie ČR • v případě mimořádné situace, kdy hrozí riziko šíření poplašných zpráv a obav spojených s tendencemi k vytváření domobrany – přítomnost pracovníků pro vztah s veřejností v lokalitách, v součinnosti s policií usilovat o uklidnění obyvatel • pravidelná setkávání s policisty a dalšími spolupracujícími organizacemi na tzv. buňkách²² • ostatní činnosti terénních pracovníků spočívají v samostatné terénní práci s klienty – práce s uživatelem na formulaci zakázky a řešení problémů

²² Jedná se o koordinační schůzky, kterých se účastní zástupci státní správy a samosprávy a zástupci neziskových organizací působících v dané lokalitě, s cílem sdílení důležitých informací o lokalitě a řešení jejich aktuálních problémů. V současné době probíhají jednou měsíčně ve čtyřech nejpotřebnějších lokalitách města Ostravy (Mariánské Hory, Slezská Ostrava, Přívoz a Vítkovice) z výše uvedených devíti obvodních oddělení Policie ČR. Buněk se účastní kromě pracovníků týmu Pomocná ruka zástupci policie (státní i městské), Úřadu městské obvodu. (OSPOD, bytový odbor, sociální odbor); škol, NNO. Je vyhotoven zápis, včetně navrhovaného řešení problémů.

Postavení pracovníků realizujících danou službu	<ul style="list-style-type: none"> • terénní pracovníci
Metodické ukotvení služby	<ul style="list-style-type: none"> • Standardy kvality sociálních služeb, vycházející ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (od registrace sociální služby; před registrací byla služba metodicky ukotvena vnitřními předpisy o.s. Vzájemné soužití) • žádosti jednotlivých (schválených) projektů • Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, kterou vydalo Ministerstvo vnitra – odbor bezpečnostní politiky
Navazující projekty	<p>ostatní služby o.s. Vzájemné soužití, které jsou se službou Pomocná ruka propojeny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nízkoprahová zařízení pro děti a mládež – Komunitní centra: Liščina, Hrušov, Zárubek • terénní programy v sociálně vyloučených lokalitách Ostrava – Liščina, Hrušov, Zárubek (tým Helpale) • sociálně – právní poradna (tým Helpale) • sociálně – aktivizační služby pro rodiny s dětmi – tým Hnízdo – Čiriklano Kher • Pracovní Branka (tým podporovaného zaměstnávání)

3.1.3.2 Karviná

Tab.2: Tabulka sdružující data týkající se služby policejní asistence a jejího fungování v Karviné.

Název a statut organizace	<ul style="list-style-type: none"> • Sociální služby Karviná • příspěvková organizace
Rok zavedení služby	<ul style="list-style-type: none"> • 2006 – pilotní fáze • od 2008 – standardizovaná služba
Název služby	<ul style="list-style-type: none"> • do roku 2010 <i>Terénní sociální práce specializovaná na činnost „Asistentů policie“</i> • od roku 2010: „Asistent při jednání s policií a dalšími úřady“

Druh služby z pohledu zákona o sociálních službách	<ul style="list-style-type: none"> • Terénní programy (v souladu s § 69 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách)
Financování služby	Financováno v rámci individuálního projektu Krajského Úřadu Moravskoslezského kraje „Podpora a rozvoj služeb sociální prevence v Moravskoslezském kraji“ spolufinancováno EU a státním rozpočtem ČR (r. 2009-2011)
Partneři organizace	<ul style="list-style-type: none"> • Policie ČR
Spolupracující organizace	<ul style="list-style-type: none"> • OSPOD (Oddělení sociálně-právní ochrany dětí), Odbor sociálních věcí Magistrátu města Karviné a romští terénní pracovníci • Městská policie Karviná • Kontakt Karviná (terénní programy Slezské diakonie)
Forma spolupráce s policií - realizace služby v terénu	<ul style="list-style-type: none"> • vzájemné předávání informací zejména o aktuální situaci v určitých lokalitách, preventivní činnost - společné pochůzky
Postavení pracovníků realizujících danou službu	<ul style="list-style-type: none"> • terénní sociální pracovník • terénní pracovník
Metodické ukotvení služby	<ul style="list-style-type: none"> • Standardy kvality sociálních služeb, vycházející ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách • žádosti jednotlivých (schválených) projektů • Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, kterou vydalo Ministerstvo vnitra – odbor bezpečnostní politiky
Navazující projekty	<ul style="list-style-type: none"> • preventivní akce (tábory, besedy, přednášky) • v roce 2010 účast na akcích v rámci projektu města „Nulová tolerance“ • Příprava projektu „Mladý policista“ • společný projekt s Policií ČR „Právo pro každý den“²³

²³ http://www.partnersczech.cz/soubory/info_pravo.pdf

3.1.3.3 Plzeň

Tab.3: Tabulka sdružující data týkající se služby policejní asistence a jejího fungování v Plzni.²⁴

Název a statut organizace	<ul style="list-style-type: none">• Člověk v tísni,o.p.s.
Rok zavedení služby	<ul style="list-style-type: none">• 2007
Název služby	Sociální asistence v trestním řízení
Druh služby z pohledu zákona o sociálních službách	<ul style="list-style-type: none">• Odborné sociální poradenství podle § 37 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách
Financování služby	<ul style="list-style-type: none">• Evropská komise (DG Justice, Freedom and Security)• Magistrát města Plzně• dotace MPSV
Partneři organizace	<ul style="list-style-type: none">• organizace nemá nasmlouvané partnery
Spolupracující organizace	<ul style="list-style-type: none">• Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR• Policie ČR• Probační a mediační služba ČR• Společně k bezpečí, o.s.• Ulice, o.s.• Centrum protidrogové prevence a terapie o.p.s.• Občanská poradna Plzeň• Městská charita Plzeň• Fond ohrožených dětí Plzeň
Forma spolupráce s policií - realizace služby v terénu	<ul style="list-style-type: none">• v současné době spočívá v předávání klientů směrem od policie k terénnímu pracovníkovi• oboustranná výměna informací o situaci v lokalitě
Postavení pracovníků realizujících danou službu	<ul style="list-style-type: none">• sociální pracovník

²⁴ V tabulce je popsán stav k březnu 2010. V dubnu 2010 došlo k personálním změnám a chystá se i částečná změna ve způsobu realizace služby.

Metodické ukotvení služby	<ul style="list-style-type: none"> vlastní standardy Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, kterou vydalo Ministerstvo vnitra – odbor bezpečnostní politiky
Navazující projekty	<ul style="list-style-type: none"> školení úředníků, pracovníků NNO a policistů síťování a koordinace aktivit ve městě – organizace kulatých stolů probační a resocializační program Právo pro každý den projekty Migrace a neonacismus – co je větší hrozba a Kyberšikana program Poradna vyššího věku

3.1.3.4 Přerov

Tab.3: Tabulka sdružující data týkající se služby policejní asistence a jejího fungování v Přerově.

Název a statut organizace	<ul style="list-style-type: none"> Člověk v tísni,o.p.s.
Rok zavedení služby	<ul style="list-style-type: none"> 2009 (pilotní fáze – září až prosinec 2008)
Název služby	<ul style="list-style-type: none"> terénní programy - Sociální asistence v trestním řízení od 2009 – terénní sociální pracovník se zaměřením na asistenci v trestním řízení
Druh služby z pohledu zákona o sociálních službách	<ul style="list-style-type: none"> Terénní programy – Terénní sociální práce (<i>v souladu s § 69 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách</i>)
Financování služby	<ul style="list-style-type: none"> Olomoucký kraj – Program prevence kriminality Olomouckého kraje MPSV
Partneři organizace	<ul style="list-style-type: none"> statutární město Přerov Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách

Spolupracující organizace	<ul style="list-style-type: none"> • Policie ČR • OSPOD (oddělení sociálně-právní ochrany dětí) • městská samospráva – sociální odbor, kurátoři atd. • Probační a mediační služba (PMS) • Vězeňská služba České Republiky • NNO Charita, NNO Armáda spásy, NNO Kappa help
Forma spolupráce s policií - realizace služby v terénu	<ul style="list-style-type: none"> • pracovník má na každém obvodním oddělení Policie ČR ve městě přidělenou styčnou osobu, se kterou řeší případné kauzy podle spádové oblasti bydliště klienta • po domluvě šíření informací od policie do lokalit • zavádí se “buňky“ podle Ostravského vzoru
Postavení pracovníků realizujících danou službu	<ul style="list-style-type: none"> • terénní sociální pracovník
Metodické ukotvení služby	<ul style="list-style-type: none"> • Standardy kvality sociálních služeb, vycházející ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách • Metodika činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, kterou vydalo Ministerstvo vnitra – odbor bezpečnostní politiky • standardy organizace Člověk v tísni
Navazující projekty	<ul style="list-style-type: none"> • prozatím žádné

4. Rizika policejní asistence v České republice

Během stáží a rozhovorů s kolegy z organizací, jež jsou zmíněny i v této práci, konkrétně z Karviné a Ostravy, se ukázalo, že míra a podoba spolupráce s policií se navzájem značně liší. Úzká spolupráce, kdy se policista a terénní pracovník společně pohybují v terénu a oslovují stávající klienty i ostatní obyvatele je realizována v Karviné. Na druhé straně pomyslného spektra je plzeňská pobočka společnosti Člověk v tísni, kde je služba asistence v trestním řízení poskytována prakticky bez širší spolupráce s policií.

Přístup k realizaci služby jako je v Karviné s sebou nese ale několik rizik. Úzká vazba typu sociální pracovník – policista může způsobit ohrožení důvěry klienta k sociálnímu pracovníkovi. Zejména při prvním kontaktu s klientem nepovažují přítomnost policisty za vhodnou. Přetrvávající pohled na policii v první řadě jako na represivní orgán, může hned v úvodu negativně ovlivnit i vztah klienta k sociálnímu pracovníkovi. Moc policisty přikazovat může být současně výhodou i nevýhodou. Výhodou se stává, když se díky ní podaří vyřešit nějaká konkrétní věc, například vykázaní násilníka z bytu. Pokud je intervence policisty vnímána jako nevhodná, například ve snaze o získání informací k usvědčení klientova příbuzného z trestného činu, může být negativně vnímán i policejní asistent.

Ve vztahu ke klientům se může plzeňský přístup jevit jako bez rizika. Na neexistující spolupráci není co pokazit. Problém ale vzniká v případě nutnosti kontaktovat policii ze strany klienta, který tím pádem postrádá vzájemný komunikační kanál. Pokud není zakázka splněna z důvodu nevyjasnění vzájemné spolupráce, jde o selhání služby.

Toky informací mezi klientem, policistou a terénním pracovníkem jsou velmi citlivou otázkou. V souladu s Metodikou ministerstva vnitra je veškerá činnost asistenta policie vykonávána maximálně transparentně, to znamená, že klient musí znát roli pracovníka. Musí si být vědom, že je ze zákona vázán mlčenlivostí, zároveň se na něj ale vztahuje i ohlašovací povinnost.²⁵ V praxi se stává, že se policisté snaží od pracovníků získat informace, které jim oni však říci nesmí. Z vlastní zkušenosti mohu dodat, že někdy přeceňují znalost dění v lokalitě a vyžadují informace, které nejenže nesmím říci, ale ani nemám. Tyto momenty

²⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - § 367 - Nepřekážení trestného činu a § 368 - Neoznámení trestného činu.

nejen, že jsou osobně nepříjemné, ale mohou vést i k oboustranné frustraci ze společné ne/spolupráce.

Dalším faktem je, že jedním z úkolů policejních asistentů je působit v lokalitě i preventivně. K tomu je vhodné mít povědomost o lidech, na které je vhodné takto působit. Pokud je pracovník nevyhledá depistáží sám, jeví se policie jako vhodný zdroj informací o rizikových jedincích. Zde ale narážíme na systémově hluché místo. Policie totiž může informovat příslušné orgány²⁶ o těchto lidech až ve chvíli, kdy s nimi oficiálně má co dočinění. V tomto okamžiku už je ale na prevenci pozdě.

Je proto velice důležité hned z počátku vyjasnit role jednotlivých stran, určit pravidla předávání informací a vymežit jejich rozsah. Zde je nezbytná ochota policie ke spolupráci, protože je to spíše ona, kdo může přicházet s informacemi a náměty ke spolupráci. Musí to být zároveň náměty vycházející se znalosti možností, které má sociální pracovník, respektive principů, na základě kterých pracuje. Z pohledu policie nejvíce omezuje rozsah spolupráce mlčenlivost sociálních pracovníků a dobrovolnost spolupráce klientů. Přínosem pro práci policie může být nejen pracovníkova znalost prostředí, ale hlavně vztah s klientem. Právě pracovník může pomoci v případě, kdy vnější motivace klienta, ke spolupráci jakéhokoli druhu v podobě policie, je neúčinná.

Jak už bylo řečeno výše, v souvislosti s výměnou informací mezi spolupracujícími stranami existují i na straně policie faktory, jež jí ztěžují ve vztahu k policejní asistenci práci. Mezi ty hlavní, které policisté vyčlenění pro spolupráci s asistenty zmiňovali, patří nepružné výkaznictví práce, které neumožňuje reportovat jejich činnost. Jde například o pochůzky s policejními asistenty, během nichž zjišťují novinky v rajonu přímo od jeho obyvatel. S tímto nedostatkem se pojí další, a to fakt, že pokud práce není vykázána, není ani ohodnocena.

Rizikovým faktorem se někdy může jevit i financování služby. Z porovnání dat ohledně fungování služby ve vybraných městech (tab. 1 až 4) vyplývá, že zdrojů pro financování služby je více. Jsou to zejména Evropské fondy, Krajské dotační tituly, dotace z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a dotace z rozpočtů měst. Problematickým, se na základě zkušeností z Litvínova, může jevit financování služby z městského rozpočtu. Tamní policejní asistentka byla nucena spolupracovat pouze

²⁶ Například Oddělení sociálně - právní ochrany dětí.

s městskou policií a věnovat se jen obyvatelům městských bytů. Její role byla spíše represivní, nešlo o potřeby obyvatel v lokalitě ale o potřeby radnice.

Dalším problémovým místem od samého počátku vzniku služby je samotný její název, široce diskutovaný všemi zainteresovanými stranami. Výčet užívaných pojmenování v minulosti je poměrně bohatý, za všechna uvedu jen několik příkladů – policejní asistent, romský policejní asistent, sociální asistent v trestním řízení, sociální asistent prevence kriminality. Uspokojit názvem všechny strany není jednoduché. Neziskovým organizacím se nelíbí v názvu slovo „policejní“, protože příliš implikuje zaměření se na zájmy policie oproti klientovým. Stejně tak jej nepřipouští v názvu MPSV, coby zdroj financování a kontrolor standardů kvality sociálních služeb. Důvodem je skutečnost, že vše spojené s policií má v gesci Ministerstvo vnitra. Některé organizace se brání slovu „romský“, jelikož svoje služby nechce vymezovat etnický. Poslední, prozatím pracovní, ale určitě ne definitivní verzí názvu je „Sociální asistent pro styk s policií a ostatními úřady“.

5. Příklad dobré praxe

V následující části bych chtěl podrobně představit komplexní spolupráci různých subjektů při řešení složité situace vzniklé ohlášeným pochodem neonacistů kritickou částí Přerova. Nechci zde srovnávat řešení podobné situace, vzhledem k tomu, že jsem byl přímým účastníkem těchto událostí z pozice terénního pracovníka pobočky organizace Člověk v tísni v Přerově a měl jsem tudíž přístup k detailním informacím. Události kolem tohoto pochodu, zejména organizace a příprava obyvatel lokality ne něj, a následné aktivity byly označeny Agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách za příklad dobré praxe.²⁷

5.1 Pochod Dělnické strany v Přerově dne 4. dubna 2009

Přibližně v polovině března 2009 bylo Magistrátu města Přerova doručeno ohlášení pochodu svolaného na 4. dubna 2009 s názvem Pochod proti rasismu²⁸, s předpokládanou účastí dvou set osob. Akci svolal Olomoučan Jiří Švehlík, člen předsednictva Dělnické strany. Tato strana vznikla v roce 2003, veřejnosti se prezentuje ultranacionalistickým programem a je napojena na neonacistickou organizaci Národní odpor. Vzhledem k těmto skutečnostem lze označit název pochodu za matoucí a zastírající jeho skutečný účel. Ze stejných důvodů a dalších uvedených v do této doby nepravomocném rozsudku²⁹ byla Dělnická strana v únoru 2010 soudně rozpuštěna. V reakci na toto rozpuštění ihned vznikla Dělnická strana sociální spravedlnosti³⁰, přímo pokračující v politice Dělnické strany.³¹

5.1.1 Úvod do situace

Přerov je Moravské město se zhruba 50-ti tisíci obyvateli, z čehož přibližně dva tisíce jsou Romové. 1200 až 1500 Romů z tohoto počtu žije v sociálně vyloučených lokalitách, což

²⁷ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/hlavni-stranka/item/13-p%C5%99erov-nechce-neonacisty>, navštíveno 5.3.2010.

²⁸ Plakát – viz.příloha č.1.

²⁹ http://www.rynet.cz/romea/dokumenty/delnicka_strana_original.pdf.

³⁰ <http://www.dsss.cz/>, navštíveno 15.3.2010.

³¹ <http://www.delnickastrana.cz/>, navštíveno 14.3.2010.

ovšem neznamena, že mezi obyvateli těchto lokalit nejsou i členové majority.³² V únoru 2010 bylo ve městě 13,4 % nezaměstnaných.³³ V sociálně vyloučených lokalitách se toto číslo týká 80-ti až 90-ti % obyvatel.

Romové se začali stěhovat do Přerova v 50. a 60. letech minulého století, v současné době dospívá třetí generace tehdejších novousedlíků. Nejčastěji mají tito lidé základní vzdělání, jsou mezi nimi ale i vyučení. Problémy, se kterými se podle dostupných výzkumů³⁴ i na základě mé osobní zkušenosti potýkají, jsou ve větší či menší míře společné všem sociálně vyloučeným lokalitám a jejich obyvatelům. Jsou to zejména potíže v oblasti bydlení, zaměstnanosti, vzdělání, dluhů, kriminality i v soužití s okolím.³⁵

Přerov je na seznamu měst se sociálně vyloučenými lokalitami, který vytvořila Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách. Také díky tomuto faktu vzniklo v roce 2008 ve městě lokální partnerství, jehož členem jsou již zmíněná Agentura, město Přerov a organizace Člověk v tísni, které má zájem na zlepšení situace v daných lokalitách i ve městě jako celku.³⁶

5.1.2 Extrémisté v Přerově a iniciativa V Přerově neonacisty nechceme ³⁷

Vzhledem k většímu zastoupení Romů mezi obyvateli Přerova, z nichž značná část žije v několika od sebe nepřilíh vzdálených blocích obytných domů, je Přerov jedním z atraktivních měst pro příznivce krajní pravice. Tito extrémisté se zaměřili na město Přerov v průběhu posledních let již několikrát. Byl také cílem kampaní nacionalistické Národní strany vedené Petrou Edelmanovou.³⁸

³² Srov. KAŠPAROVÁ, I.,... a kol.; Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v české republice, moravské lokality; vydal Úřad vlády pro záležitosti romské komunity, Praha, 2008, ISBN 978-80-87041-56-7, str 266–270.

³³ http://www.cbudejovice.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_olomouckem_kraji_k_28_2_2010, navštíveno 15.3.2010

³⁴ <http://www.epolis.cz/page.php?theme=1&type=&location=&menu=first&id=27>, navštíveno 14.3.2010

³⁵ Viz pozn.18.

³⁶ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/lokalni-partnerstvi-prerov>

³⁷ <http://vpreroveneonacistynehceme.cz/index.php>, navštíveno 24.3.2010

³⁸ http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/narodni-strana-romove-20081102.html, navštíveno 24.3.2010

Důvodem udávaným extremisty k těmto aktivitám má být nespokojenost majority se soužitím s Romy. Do nynější doby je k ilustraci soužití zneužívána situace na Škodově ulici v Přerově, která byla v minulých letech skutečně vyhrocená. Od doby, kdy se v její blízkosti zřídil nízkoprahový klub pro mládež a v ulici začali působit terénní pracovníci, se situace výrazně zlepšila. Svou úlohu v tomto směru sehrála i skutečnost, že mnoho rodin se z bloku po jeho odprodání soukromému investorovi odstěhovalo. Špatný obraz ulice v očích veřejnosti ale žije vlastním životem, což vyplývá i z výsledku sociologického výzkumu o přerovských Romech, který vypracovala agentura Sociofactor v roce 2009.³⁹ I na základě těchto skutečností byla oficiálně ohlášena i další, zatím poslední akce krajní pravice - pochod Dělnické strany Přerovem, jako pochod proti rasismu.

Již od prvního potvrzení informací o plánovaném pochodu příslušníků extrémistické strany, se na opačném názorovém pólu postupně začala utvářet z počátku neformální skupina lidí, kteří nechtěli nechat věcem volný průběh. Uskupení, které se stalo následně oficiální odezvou vůči těmto událostem dostalo výmluvný název „V Přerově neonacisty nechceme“. Pojmenování uskupení, vizuál jeho webových stránek a částečně i náplň aktivit vycházel ze vzoru akce pobočky společnosti Člověk v tísni Ústí na Labem. Podobná uskupení totiž vznikla i v dalších městech, která se stala cílem vlny projevů nesnášenlivosti v roce 2009. Náplň aktivit se ale lišila podle lokálních podmínek v místě.

V Přerově mělo uskupení stanovených cílů hned několik. Prvním bylo vytvoření vůbec nějaké mediální protiváhy ke hlavnímu informačnímu servisu ohlášeného pochodu, aktivní mediální propagace obecného nesouhlasu. Dalším bylo pak veřejně prodiskutovat možnosti zákazu pochodu a v tomto směru proškolit zaměstnance Magistrátu města Přerova. Zároveň také dát veřejně najevo nesouhlas s konáním neonacistických akcí v daných lokalitách obecně a konečně všechny zmíněné snahy udržet a nadále rozvíjet.

Základ organizačního týmu tvořili Bc. Richard Kořínek, ředitel olomoucké pobočky Člověk v tísni o.p.s., dále Mgr. Michal Majer, ředitel organizace Kappa Help o.p.s. a Mgr. Dita Palašáková z občanského sdružení Děti země. Kromě zástupců neziskových organizací se výrazně zapojili také krajská koordinátorka romských poradců PhDr. Renáta Köttnerová, Mgr. Martin Navrátil, Ph.D. z Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách

³⁹ Srov. TOPINKA, D.; JANOUŠKOVÁ, K: Výzkum rizikových faktorů souvisejících s existencí sociálně vyloučených lokalit ve městě Přerově, „, 2009, str. 20, Dostupné na: http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-lokality/cat_view/59-lokality/69-perov.,

a Mgr. Ivana Netopilová z Gymnázia Jakuba Škody v Přerově. Další subjekty z církevní i politické oblasti, které akci podpořily, jsou jmenovitě uvedeny na webových stránkách iniciativy.⁴⁰

5.1.3 Přípravná fáze na pochod

Do celé akce byly zapojeny tyto subjekty:

Policie ČR:

- konkrétně vnější služba, tzn. uniformovaná policie, i vnitřní služba, tzn. policisté z řad kriminální policie, mimo jiné i specialisté na extremismus

Magistrát města Přerova:

- městská policie
- bezpečnostní a krizový štáb
- terénní sociální pracovníci

Nestátní neziskové organizace:

- Člověk v tísni - realizuje ve městě terénní programy zaměřené na sociální inkluzi
- Kappa – Help - provozuje kontaktní centrum pro uživatele drog a nízkoprahový klub pro mládež

Krajská koordinátora romských poradců PhDr. Renáta Köttnerová

Agentura pro sociální začleňování při úřadu vlády ČR Mgr. Martin Navrátil Ph.D.

Příprav na pochod se účastnila Policie ČR, Magistrát města Přerova a složky integrovaného záchranného systému. Magistrátní úředníci se u Policie ČR informovali o možnostech zabránění pochodu, zejména s využitím zákona č. 84/1990. Sb., o právu shromažďovacím. Po zvážení situace, se obě strany dohodly akci nezrušit ihned, ale nechat ji konat se s možností jejího rozpuštění přímo na místě. Tento postup se stal objektem kritiky ze strany organizace InJusticia.

⁴⁰ <http://www.vpreroveneonacistynechceme.cz/component/content/article/9-tz-koncert.html>, navštíveno 24.3.2010

Během zasedání bezpečnostní rady města Přerova a krizového štábu se jeho účastníci mimo jiné informovali o novinkách spojených s pochodem. Především byly ale rozděleny úkoly pro zajištění bezpečnosti v průběhu akce. Ve spolupráci s technickými službami města Přerova došlo k odklizení dlažebních kostek a dalšího materiálu, který by mohl být zneužit jako zbraň. Dále bylo odsouhlaseno částečné zatarasení průchodů do dvorních traktů domů v kritických lokalitách, podél nichž bezprostředně vedla trasa pochodu (viz 5.1.4). Jde o dvorní trakty, které jsou obývány především Romy, tedy lidmi, proti kterým byla akce namířena.

Dalšími opatřeními realizovanými terénními pracovníky města Přerova bylo vyvěšení letáků obsahujících základní rady pro uchování zdraví, bezpečnosti a majetku po trase pochodu. Bylo dohodnuto, že v den pochodu bude v každém ze tří dvorů stabilně alespoň jeden z terénních pracovníků organizace Člověk v tísni a města Přerova, kteří budou k dispozici jak obyvatelům domů, tak i pro účely monitoringu situace policií. Zároveň se měla po všech lokalitách postupně přesouvat skupina ve složení Dr. Köttnerová, Mgr. Navrátil a Bc. Kořínek, pro případ potřeby zklidňování situace. Po dohodě s nájemníky jednoho z bytů na Husově ulici, se dva studenti přerovského gymnázia rozhodli pochod natáčet na videokameru z jeho okna.

Ze společných schůzek vyplynulo, že kromě příprav na demonstranty je třeba, připravovat i ty, kteří jsou pochodem ohroženi. Proto byla na 25. března 2009 naplánována akce, pracovně zvaná jako „Tour de dvůr“. Stejná akce se následně konala dne 13. května 2009, před meetingem Dělnické strany v Přerově (viz. 5.4)

5.1.3.1 Tour de dvůr

Cílem této celorepublikově ojedinělé kampaně, bylo informovat o chystaných opatřeních přímo obyvatele ohrožených přerovských dvorů, které se nacházejí bezprostředně na trase pochodu. V ne menší míře také umožnit obyvatelům těchto dvorů ventilovat svoje pocity a dát najevo, že se jejich situací někdo „z venku“ vážně zabývá. Informace o konání akce Tour de dvůr byly šířeny pracovníky organizace Člověk v tísni ve spolupráci s Policií ČR ústní formou i formou letáků přímo v ohrožených lokalitách. Mezi účastníky této informativní přípravné schůzky na pochod byli jak tisková mluvčí Policie ČR v Přerově – Mgr. Michaela Sedláčková, zástupce městské policie v Přerově, tajemník města Přerova Ing. Jiří Bakalík, městský terénní pracovník - Radek Dvořák, tak i členové sdružení V Přerově

neonacisty nechceme Dr. Köttnerová, Mgr. Navrátil, ředitel olomoucké pobočky Člověka v tísni Bc. Richard Kořínek společně s některými přerovskými terénními pracovníky. Ve smluveném datu a čase prošli tito pracovníci ohrožené dvory na ulici Husova, Kojetínská a Škodova. Zájem obyvatel byl velký, v každém dvoře se shromáždilo na schůzku přibližně dvacet obyvatel. Aktéři ze strany pořadatelů akce Tour de dvůr však neměli snadnou pozici. Jejich snahou bylo mimo jiné přesvědčit obyvatele, aby v době pochodu zůstali doma a vyhnuli se tak střetům.

Emocemi nabitá výměna informací a argumentů chvílemi přerůstala z diskuze do kakofonie hlasů. Témata, jež se opakovaně objevovala, se týkala převážně požadavku na vysvětlení, jak je možné, že otevřeně rasistická kampaň je vůbec povolena, navíc v místě, kde žijí převážně lidé proti nimž je namířena. Organizátoři se snažili vysvětlit meze zákona i opatření, která na ochranu vystrašených obyvatel připravují.

Kromě strachu ze strany obyvatel bylo i jasně deklarováno odhodlání, především mezi muži, se v případě napadení bránit. Tato část diskuze byla místem největších sporů, vzhledem ke snahám pořadatelů akce - udržet obyvatele během pochodu mimo kontaktní plochu. Obyvatelé logicky oponovali faktem, že oni jsou ve městě doma a nechtějí se schovávat - podle jimi použité emocionálně zbarvené metaforou - jako „krysy“. Nesouhlas s tímto požadavkem byl samozřejmě podpořen také předpokládaným pocitem zbabělosti zdejších mužů, kteří by tímto selhali v ochraně svých rodin.

Ukázalo se, že bylo velice dobře zvoleno složení týmu organizátorů během akce Tour de dvůr. Byli přítomni muži i ženy, přičemž jak známé tváře pro místní obyvatele, které budily důvěru, tak zároveň i uniformovaní policisté. Tito policisté, v pro ně netypické situaci v rámci dané lokality - kdy nebyli v roli represivní, ale ochranné, dodali akci oficiální ráz a zvýšili důvěryhodnost i vážnost celého počínání.

5.1.4 Trasa pochodu

Trasa pochodu začínala u vlakového nádraží, vedla ulicí Husova, částí ulice Kojetínská, dále po Komenského třídě, z ní se stočila Havlíčkovou ulicí zpět k nádraží (obr. 1)..

Obr. 1: Znáznornění trasy pochodu Dělnické strany dne 4. dubna 2009

Legenda: červeně je vyznačena trasa pochodu neonacistů, žluté tečky znázorňují polohu domů, které jsou obývány především Romy a mohly být tudíž místem střetů s neonacisty

Upraveno podle www.romea.cz

Za oblasti sociálně vyloučené, obývané většinou Romy jsou označovány ulice Husova, Kojetínská, Tovačovská a Škodova, v menší míře potom Denisova. Ulici Husovu měl pochod projít celou, a to prakticky pod okny jejich obyvatel. Část Kojetínské ulice, je od trasy oddělena železničním podchodem, byla proto společně s na ni navazující ulicí Tovačovskou, mimo trasu pochodu. V minulosti mediálně nejvíc exponovanou ulicí spojenou s Přerovem a problémy v soužití jejich romských obyvatel s ostatními obyvateli města, byla ulice Škodova. Nahlášená trasa jí neprocházela, ale obcházela kolem dokola. Její obyvatelé tak byli z obou konců ulice odděleni od zbytku města zátarasy a zároveň zůstali uvězněni uvnitř kruhové trasy pochodu. Z toho je patrné, že ohlašovatelé akce z řad

neonacistů mohli zvolit trasu, která by procházela všemi kritickými lokalitami zároveň, včetně ulice Škodova, což by způsobilo nejen větší strach místních obyvatel, ale i větší komplikace policii při udržování pořádku. Účastníci pochodu by na těchto otevřených prostranstvích byli hůře zvladatelní a objevilo by se i více kontaktních ploch, na kterých by mohlo dojít k potyčkám. Jestli zvolenou trasou sledovali organizátoři nějaký záměr, nebo byla výsledkem špatného monitoringu místa konání pochodu není jasné. Pro zajištění bezpečnosti během akce byla ovšem tato trasa každopádně tou lepší variantou

5.1.5 Den pochodu – 4.duben 2009

4. duben 2009 byl hlavně v režii subjektů Policie ČR, Magistrátu města Přerova a organizátorů akce Tour de dvůr.

Policie zajistila trasu pochodu těžkooděnci, přítomen byl antikonfliktní tým, situaci monitoroval vrtulník, v záloze byli další policisté, jízdní policie i těžká technika. Před začátkem pochodu zástupce Magistrátu města Přerova poučil svolavatele pochodu o jejich povinnostech, kterými jsou dodržení trasy pochodu, nutný počet pořadatelů, jejich označení atd. Úředníci magistrátu města Přerova byli ve spojení s policií a připraveni v případě porušení zákona pochod rozpustit. Ostatní členové skupiny organizátorů akce Tour de dvůr se po ranní schůzce v kanceláři organizace Člověka v tísni rozešli na určené pozice v jednotlivých dvorech.

Většina obyvatel ohrožených lokalit zůstala podle dohody doma. Následně se ukázalo se, že lepší strategií je stáhnutí připravených terénních pracovníků z dohledu obyvatel lokalit. Jejich přítomnost totiž vedla ke shromažďování obyvatel venku na ulici a přesvědčit je k následnému návratu do domů bylo obtížné.

Samotný pochod se obešel z počátku bez problémů. Při potyčce nedaleko supermarketu Tesco mezi anarchisty a policií byly povolány rezervní jednotky těžkooděnců z dvora Kojetínské ulice, což místní obyvatele znejistilo a zavládla panika. Situace vyústila v silně emociálně vypjaté shromáždění mladých mužů ozbrojených mačetami venku před domy a očekávání útoku neonacistů. Plačící ženy v této stresové situaci pobíhaly mezi svými ozbrojenými muži a prosily je, aby se vrátili dovnitř domů. Přítomným pracovníkům

organizace Člověk v tísni a pracovníkům dalších NNO⁴¹, se podařilo situaci zklidnit ujištěním, po nakonec úspěšném telefonickém ověření průběhu pochodu od kolegů, že reálné nebezpečí zatím nehrozí. Vysvětlení, že policisté nenechávají obyvatele napospas radikálům, ale že jde jen o taktické opatření, přispělo ke zklidnění situace. Na předávání informací v daný moment nemá policie kapacitu, terénní pracovníci jsou proto v tomto směru výborní prostředníci. Zjištění, že někteří obyvatelé lokality jsou ozbrojeni a několik z nich je navíc pod vlivem marihuany, společně se vědomím nedokonalého systému informování pracovníků o aktuální situaci na trase pochodu, však nikomu na klidu nepřidalo.

Druhý a zároveň poslední krizový moment nastal ve chvíli, kdy pořadatelé akce nedaleko vlakového nádraží oficiálně ukončili. V tento moment se dav radikálů rozběhl do nedaleké Čechovi ulice. Policie reagovala okamžitě, přesto se menší skupinka radikálů odtrhla a snažila se přes vlakové nádraží dostat na ulici Husovu a Kojetínskou. V Kojetínské, kde skupina byla zahlédnuta obyvateli z okna, se opět rozpoutala hysterie, kterou provázely agresivní křik, pláč a máchání zbraněmi. Policie zasáhla včas a skupinu radikálů zpacifikovala. Kromě této skupiny bylo zatčeno cca třicet dalších extremistů a policie zůstala v lokalitách přítomna dokud všichni demonstranti neopustili Přerov.

Z průběhu událostí je možné vyvodit několik doporučení. Informovanost o aktuálním dění mezi pracovníky, jež se podílejí na zvládnutí pochodu, je naprosto nezbytná. Informováním, jinak odříznutých obyvatel ohrožených dvorů, o situaci a o činnosti policie se podařilo zabránit jejich radikalizaci a šíření paniky. V tomto směru byla zásadní přítomnost terénních pracovníků. Tato přítomnost a podpora ze strany terénních pracovníků následně vedla k prohloubení vzájemné důvěry s obyvateli, což otevírá prostor pro úspěšnost budoucí spolupráce.

5.2 Koncert – sobota 18. dubna 2009

Vrcholným bodem aktivit pro veřejnost pořádaných sdružením V Přerově neonacisty nechceme byl koncert, který se konal na náměstí T.G.Masaryka v Přerově.⁴² Motto celé akce hlásalo, že jde o „Koncert pro všechny slušné lidi, kteří nechtějí pouliční boje“. Záměrem

⁴¹ Terénní pracovníce organizace DROM, v dalších dvorech terénní pracovníci organizace Pomocná ruka .

⁴² Plakát – viz. Příloha č.2.

bylo uspořádat kulturní akci pro širokou veřejnost vyjadřující nesouhlas se situací předešlých dnů. Nemělo jít ani o pro-romský, ani o anti-neonacistický koncert.

Na podiu se během vystoupení čtyř hudebních kapel vystříдалo několik řečníků. Krom členů pořádajícího sdružení mezi nimi byli také například primátor města Přerova Jiří Lajtoch, nebo páter František Lízna. V závěrečné části programu byl vybraným zástupcem z řad obyvatel lokalit ohrožených pochodem radikálů předán dort řediteli Přerovské policie plk. Drábkovi, coby poděkování za dobře odvedenou práci. I když účast diváků byla nad očekávání velká, jejich naprostou většinu však tvořili obyvatelé sociálně vyloučených lokalit. Nezáměr širší veřejnosti byl tak jediným zklamáním pro pořadatele z jinak dobře vydařené akce.

5.3 Seminář věnovaný extremismu a právu shromažďovacímu v Přerově – 6. květen 2009

Během příprav na ohlášený pochod se mezi všemi zúčastněnými stále objevovalo jedno téma, jež vedlo ke sporům – zákaz pochodu. Absence jakékoli předchozí zkušenosti většiny zúčastněných pracovníků s podobnou situací vedla k myšlence nutnosti školení v rámci tématu extremismu a shromažďovacího práva pro zaměstnance přerovského magistrátu s účastí státní i městské policie, neziskových organizací a krajské romské koordinátorky.

O vývoji krajně pravicové scény v České republice přijel referovat její dlouhodobý pozorovatel, člen občanského sdružení Tolerance a občanská společnost - Ondřej Cakl. Druhou část, zaměřenou na výklad zákona o právu shromažďovacím v souvislosti s neonacistickými akcemi, vedli členové téhož sdružení, právníci Mgr. Klára Kalibová a Mgr. František Valeš. Nedá se říci, že by seminář vedl ke shodě jak se zachovat při ohlášení neonacistické akce, ale jednoznačným přínosem pro účastníky semináře bylo vyjasnění možností a omezení plynoucích z příslušných zákonů.

5.4 Meeting Dělnické strany – 16. květen 2009

Další vlnu nervozity a strachu z neonacistů vzbudil předem ohlášený předvolební meeting Dělnické strany kandidující do Evropského parlamentu. Na základě předešlých

zkušeností došlo opět k informačním schůzkám v téměř stejném složení jako tomu bylo při nedávné demonstraci. Směrem k policii byly na základě monitoringu situace předány dvě klíčové informace. První byl fakt, že obyvatelé vyloučených lokalit tentokrát dali jasně najevo neochotu zůstat v den meetingu doma. Už dříve toto doporučení označili za nevhodné, nesouhlasili s tím, že se musí schovávat. Muži situaci navíc vnímali jako upření možnosti bránit se v případě napadení. Druhou zprávou byla ochota situaci čelit pokojnou cestou. Sami obyvatelé přišli s myšlenkou založení vlastního neoficiálního antikonfliktního týmu, který se bude snažit ve spolupráci s policií předejít vzniku rizikových situací. Jeden z jeho organizátorů přišel s myšlenkou začlenění rizikových jedinců v rámci lokality do tohoto týmu, čímž se sníží pravděpodobnost jejich zapojení do případných rvaček. Ve výsledku naštěstí k žádným střetům nedošlo a policie působení týmu veřejně ocenila.

Představitelé Dělnické strany meeting v Přerově naplánovali jako poslední část daného dne, po Ostravě a Olomouci. Před volbami nechtěla být Dělnická strana přímo spojována s akcemi neonacistů, ale naopak působit jako seriózní strana. Proto meetingy probíhaly bez účasti extremistů a s důrazem na zachování zákonnosti. Z tohoto důvodu nedošlo k žádným střetům mezi místními obyvateli a představiteli Dělnické strany. Přesto se Přerov opět dostal na mediální výsluní. V návaznosti na seminář o právu shromažďovacím a extremismu ze 6. května (viz. 5.3), byl na tento meeting Dělnické strany v Přerově společností Člověk v tísni pozván právní konzultant a znalec z oboru extremismu, JUDr. Michal Mazel. Byl přítomen projevům leaderů Dělnické strany k jejich potenciálním voličům, aby v případě překročení hranic zákona o této skutečnosti mohl informovat zástupce Magistrátu města Přerova a Policie České republiky, kteří by následně mohli meeting ukončit. Po zmínce místopředsedy Jiřího Štěpánka o národním socialismu, se tak skutečně stalo. Meeting byl ukončen, místopředseda strany byl pozván na policii k podání vysvětlení a posléze bez dalších kroků ze strany policie propuštěn.

5.5 Navazující aktivity

V počátcích vzniku sdružení V Přerově neonacisty nechceme, bylo stanoveno několik záměrů, které měly navazovat na činnosti týkající se přímo pochodu neonacistů a pozdějších událostí, jako byl například koncert 18. dubna 2009. Realizace se nakonec dočkaly prozatím dvě aktivity, a to navazující školení o extremismu a právu shromažďovacím (viz. 5.5.1) a cyklus přednášek zaměřený na informování o hrozbách neonacismu (5.5.2). Třetí se

bohužel doposud uskutečnit nepodařilo, což doufejme není konečným stavem. Cílem je ve spolupráci s Přerovským magistrátem vyčlenit plochy k realizaci street a field artových děl. Obecnou snahou bylo otevřít prostor ve dvoře na Kojetínské ulici veřejnosti.

5.5.1 Školení o extremismu v Olomouci – 20. říjen 2009

V návaznosti na seminář o právu shromažďovacím v Přerově ze dne 6. května 2009 (viz. 5.3) byl krajským úřadem Olomouckého kraje a organizací Člověk v tísni uspořádán seminář věnovaný danému tématu také v Olomouci. Pozvání obdrželi úředníci magistrátů vytypovaných měst Olomouckého kraje. Kromě informací, které zazněly již na semináři v Přerově, konaném 6. května 2009, byly jako přínosné přidány aktuální příspěvky o zkušenostech z nedávno proběhlého pochodu neonacistů Přerovem dne 4. dubna 2009. Mezi přednášejícími kromě zástupců organizace InJusticia byli i zástupci Policie České republiky, organizace Člověk v tísni a Magistrátu města Přerova. Jedním z hlavních cílů bylo právě mimo jiné předat získané cenné zkušenosti týkající se pochodu extremistů a přiblížit jejich dopad na život obyvatel města.⁴³

5.5.2 Projekt organizace Kappa-Help „Proč? Příběhy rozprávějící o člověku“

. V rámci tohoto projektu se na dvanácti základních a středních školách v Přerově uskuteční cyklus přednášek a interaktivních seminářů o společenské nebezpečnosti pravicového extremismu. V současné době organizace chystá výukové materiály. Po pilotní fázi v Přerově budou přednášky uskutečněny i na další školách na území Olomouckého kraje.⁴⁴

⁴³ Program semináře – viz. Příloha č. 3.

⁴⁴ <http://kappa-proc.cz/>, navštíveno 16.3.2010

6. Závěr

Cílem této práce bylo představit specifickou formu terénní sociální služby – policejní asistenci. Byly představeny jak historické i myšlenkové kořeny této služby u nás i ve světě, tak i momentální situace v České republice.

Vzhledem k nejednotnosti panující v oblasti fungování služby jsem se snažil zmapovat rozdíly mezi jednotlivými přístupy. Pro jednoduchost jsem sestavil dotazník obsahující body týkající se poskytovatelů služby, jejího financování, navazujících aktivit na službu a dalších základních informací. O vyplnění jsem požádal zastupitele služby ve čtyřech městech, jejichž přístupy se vzájemně liší. Získané informace jsem pro lepší orientaci zpracoval formou tabulky, vzhledem k jejich množství a různorodosti.

Na příkladu řešení situace vzniklé pochodem ultrapravicových radikálů Přerovem byl popsán přínos policejní asistence pro zvládnutí této události a představena výborná multilaterální spolupráce. Úspěšné zvládnutí celé zmíněné akce lze zároveň označit za příklad toho, proč má vlastně smysl službu policejní asistence vykonávat.

Mým záměrem bylo, aby tato práce umožňovala zájemcům o téma poskytnout určitý, alespoň základní vhled do situace a napomohla jejich orientaci při případném hledání dalších informací. Zároveň jsem se snažil pojmenovat základní rizika spojená s realizací policejní asistence, umožnit tak vyhnout se problémům s nimi spojenými a případně otevřít téma k diskusi.

Byl bych rád, kdyby tento text byl vnímán jako srovnávací materiál k již zmíněné, různorodé situaci v oblasti policejní asistence a přístupů používaných v jednotlivých městech.

7. Použitá literatura a zdroje

BOHDAN, M.; HOLUB, T.: *Model vstřícné policie – exkurz do problematiky community Policing*, Policejní akademie ČR, str.6

Community policing, manuál pro uniformovanou policii, vydalo Společně k bezpečí o.s. pro MV ČR , 2008, str. 3-6

JÁRA, M. a kol.: *Identifikace zásadních problémů v oblasti sociálního vyloučení*, Otevřená společnost, o.p.s., 2006. (www.diskriminace.cz/dt-publikace/)

KAŠPAROVÁ, I.; Řipka, Š; Sidiropulu Janků, K.: *Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v české republice, moravské lokality*; vydal Úřad vlády pro záležitosti romské komunity, Praha, 2008, ISBN 978-80-87041-56-7, str. 266–270

Metodika činnosti asistenta policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, vydalo MV ČR, Praha 2007, Č.j. OBP – 526/AK-2007

NELSON, M.; CLARKE, R.: *Příležitost dělá zloděje*, vydal Institut pro kriminologii a sociální prevenci, ISBN 80-7338-016-1, Praha 2003, překlad Daniel Soukup

MACEK, P.; UHLÍŘ L.: *Pohled do historie*, in *Policista*, 7/2007, str. 15-17

POSPÍŠILOVÁ, K.: *Policejní práce ve vztahu k menšinám v rámci francouzského policejního sboru (La Police Nationale)*, 2006, dostupné na: <http://www.community-policing.cz/soubory/francie.doc>

TOPINKA, D.; JANOUŠKOVÁ, K.: *Výzkum rizikových faktorů souvisejících s existencí sociálně vyloučených lokalit ve městě Přerově*, 2009 (http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-lokality/cat_view/59-lokality/69-perov)

ÚZ č. 776 - Sociální zabezpečení 2010, vydal Sagit a. s. , ISBN 978-80-7208-658-0

VESELÁ, M.; POSPÍŠILOVÁ, K.: *Community policing - role zastupitele*, vydalo Společně k bezpečí o.s. , 2008

Zmapování typů kriminality v sociálně vyloučených lokalitách na území města Brna – závěrečná zpráva z výzkumu, vydalo Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologie FF ZČU, Plzeň, 2007

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

<http://cs.wikipedia.org>

<http://kappa-proc.cz>

<http://olomoucky.denik.cz>

<http://vpreroveneonacistynehceme.cz>

<http://web.mvcr.cz>

<http://www.cbudejovice.czso.cz>

<http://www.delnickastrana.cz>

<http://www.diskriminace.cz>

<http://www.dsss.cz>

<http://www.epolis.cz>

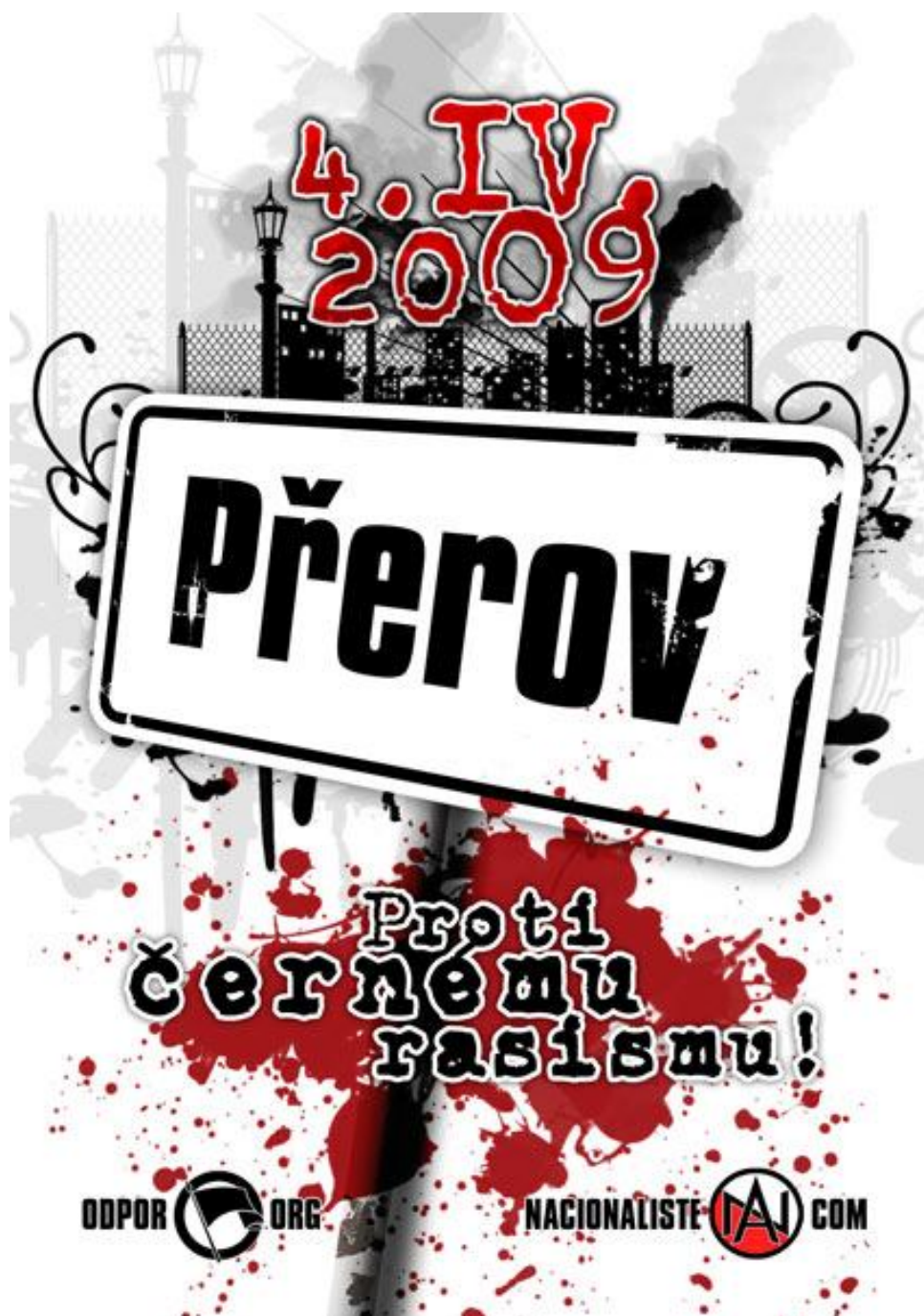
<http://www.mulitvinov.cz>

<http://www.rynet.cz>

<http://www.socialni-zaclenovani.c>

8. Přílohy

Příloha č.1 – pozvánka na pochod 4.4.2009

Příloha č.2: pozvánka na koncert pořádaný iniciativou V Přerově neonacisty nechceme

**V PŘEROVĚ NEONACISTY
NECHCEME!!**

**AKCE PRO VŠECHNY SLUŠNÉ LIDI,
KTEŘÍ NECHTĚJÍ POULIČNÍ BOJE**

**V sobotu 18.4. od 15:00
na náměstí T.G.M v Přerově**

VYSTOUPENÍ KAPEL
Light Bringer - přerovská rocková kapela
Homebwoyrasta - olomoucká reggae kapela
Duben v Pešti - etno-alternativa z Litoměřic
Imperio Přerov + special guest Vojtěch Lavička (gipsy.cz)

**K situaci pravicového extremismu se vyjádří významné osobnosti z Přerova i z olomouckého kraje.
Na závěr shromáždění proběhne fotografický happening „Ukažte neonacistům záda“.**

Členy iniciativy jsou:
Armáda Spásy ČR * Caritas – Vyšší odborná škola sociální Olomouc * Člověk v tísni * Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Přerově *
Kappa Help Přerov * Politické uskupení Společně pro Přerov * Romea, o.s. * Sdružení dětí a mládeže Romů ČR *
Společensví křesťanské pomoci Božetěha Janseník * Studenti Gymnázia Jakuba Skody v Přerově *
Úřad vlády – Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách * Zeměkoule, o.s.

Za podporu akce děkujeme: Firma MATTES TRADING s.r.o.

www.vpreroveneonacistynehceme.cz

Příloha č.3: program semináře o extremismu a právu shromažďovacím

Krajský úřad Olomouckého kraje

a

Člověk v tísni, o.p.s

Seminář Extremismus a právo shromažďovací

Termín konání semináře: 20. 10. 2009

Místo konání: Krajský úřad Olomouckého kraje - kongresový sál

Program semináře

9:30 - 10:00	Prezence účastníků
10:00 - 10:15	Slavnostní zahájení semináře
10:15 - 11:20	Pravicový extremismus v ČR - Ondřej Cakl <ul style="list-style-type: none">• Vývoj ultrapravicové scény v ČR od roku 1990• Současná podoba neonacistické scény v ČR – cíle, aktivity, demonstrace, zapojené organizace a jejich propojení• Mezinárodní vazby pravicových extremistů (Německo, David Duke apod.)
11:30 - 12:45	Právo shromažďovací - Mgr. František Valeš <ul style="list-style-type: none">• Úvod do práva shromažďovacího, aktuální změny• Možnosti zákazů a rozpuštění pochodů extremistů včetně ukázek jednotlivých právních aktů• Současná judikatura Nejvyššího správního soudu (rozsudky čj. 8 As 51/2007 - 67, čj. 8 As 7/2008 - 116 a další relevantní judikatura)
12:45 - 13:15	Přestávka
13:15 - 15:45	Pravicové akce v Přerově v dubnu 2009 - případová studie a panelová diskuse, prezentace spolupráce zainteresovaných institucí Účastníci panelové diskuse: <ul style="list-style-type: none">• Plk. JUDr. Josef Drábek - vedoucí Územního odboru vnější služby Přerov Policie ČR• Ing. Jiří Bakalík, tajemník Magistrátu města Přerova• PhDr. Renáta Köttnerová - krajská koordinátorka romských poradců, Krajský úřad Olomouckého kraje• Mgr. Martin Navrátil - lokální konzultant Agentury pro sociální začleňování v sociálně vyloučených romských lokalitách• Milan Klempár a Ivan Kandrác - terénní pracovníci o.s. Kappa - Help a Člověk v tísni• Bc. Richard Kořínek - ředitel olomoucké pobočky společnosti Člověk v tísni
15:45	Zakončení semináře